

PROPISI IZ OBLASTI KNJIŽNIČARSTVA

UNESCOV MANIFEST ZA NARODNE KNJIŽNICE 1994.

Sloboda, napredak i razvitak društva i pojedinaca temeljne su ljudske vrijednosti, koje se mogu ostvariti samo ako se omogući dobro obaviještenim građanima da primjenjuju svoja demokratska prava i igraju aktivnu ulogu u društvu. Stvaralačko sudjelovanje građana i razvitak demokracije ovise o zadovoljavajućem obrazovanju te slobodnom neograničenom pristupu znanju, misli, kulturi i obavijestima.

Narodna knjižnica kao mjesni prilaz znanju osigurava osnovne uvjete za učenje kroz cijeli život, neovisno odlučivanje i kulturni razvitak pojedinca i društvenih skupina. U ovom se *Manifestu* izražava UNESCO-vo uvjerenje da je narodna knjižnica vitalna snaga u obrazovanju, kulturi i obavješćivanju i bitan čimbenik u gajenju mira i duhovnog blagostanja u svijest muškaraca i žena.

UNESCO stoga potiče nacionalne i mjesne vlaste da podupiru i djelotvorne na razvitku narodnih knjižnica.

Narodna knjižnica

Narodna je knjižnica mjesno obavijesno središte, koje svojim korisnicima omogućuje neposredan pristup svim vrstama znanja i obavijesti.

Službe se narodne knjižnice zasnivaju na jednakosti pristupa svima, bez obzira na dob, rasu, spol, vjeru, nacionalnost, jezik ili društveni položaj. Posebne se službe i grada moraju osigurati za one korisnike koji se iz bilo kojeg razloga ne mogu služiti redovitim uslugama i građom, na primjer za pripadnike jezičnih manjina, osobe s tjelesnim oštećenjima, bolesnike u bolnicama ili zatvorenike.

Sve dobne skupine moraju naći gradnju za svoje potrebe. Zbirke i službe

potrebama i uvjetima od temeljne su važnosti. Grada mora odražavati teku kretanja i društveni razvitak te biti pamćenjem ljudskih stremljenja i maštu

Zbirke i službe ne smiju biti izložene bilo kakvom obliku ideološk političke ili vjerske cenzure niti trgovačkim pritiscima.

Zadaci narodne knjižnice

Sljedeće ključne zadaci vezane uz obavješćivanje, opismenjivanje i obrazovanje i kulturu moraju biti jezgrom službi narodne knjižnice:

1. stvaranje i jačanje čitalačkih navika kod djece od rane dobi;
2. podupiranje osobnog obrazovanja za koje se odlučuje pojedinac, kao formalnog obrazovanja na svim razinama;
3. stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvoj;
4. poticanje mašte i kreativnosti djece i mladih ljudi;
5. promicanje svijesti o kulturnom naslijeđu, uvažavanju umjetnosti znanstvenih postignuća i inovacija;
6. osiguravanje pristupa kulturnim izvedbama svih izvodičkih umjetnosti;
7. gajenje dijaloga među kulturama i zastupanje kulturnih različitosti;
8. podupiranje usmene tradicije;
9. osiguravanje pristupa građana svim vrstama obavijesti o svojoj zajednici;
10. pružanje primjerenih obavjesnih službi mjesnim poduzećima, udrugama i interesnim skupinama;
11. olakšavanje razvitka obavjesnih vještina i kompjuterske pismenosti;
12. podupiranje i sudjelovanje u programima razvijanja pismenosti namijenjenima svim dobnim skupinama i iniciranje takvih programa, kad je potrebno.

Financiranje, pravni propisi i mreže

Usluge su narodne knjižnice u načelu besplatne.

Odgovornost je za narodnu knjižnicu na mjesnim i nacionalni vlastima. Ona mora biti poduprta posebnim pravnim propisima i financiran od nacionalne i mjesne vlade. Knjižnica mora biti bitnom sastavnicom svak dugoročne strategije na području kulture, osiguravanja obavijesti, opismenjivanja i obrazovanja.

nacionalna knjižnična mreža zasnovana na dogovorenim normiranu službama.

Mreža narodnih knjižnica mora se vezati uz nacionalne, regionalni znanstvene i stručne knjižnice, kao i uz knjižnice škola, fakulteta i sveučilišta.

Organizacija i upravljanje

Mora se oblikovati jasna politika, definirati ciljeve, prvenstva i službe vezane uz potrebe mjesne sredine. Narodna se knjižnica mora organizirati djelotvorno i mora održavati stručnu razinu poslovanja;

- mora se osigurati suradnja s odgovarajućim suradnicima - na primj korisničkim skupinama i drugim stručnjacima na mjesnoj, regionaln nacionalnoj i međunarodnoj razini;
- službe moraju biti fizički pristupačne svim članovima zajednice - zahtjeva prikladno smještene knjižnične zgrade, dobre prostore za čitanje i studij, odgovarajuću tehnologiju i dovoljno dugo i prikladno rad vrijeme za korisnike. To, također, podrazumijeva vanjske službe korisnike koji ne mogu doći u knjižnicu,
- knjižničar se službe moraju prilagoditi različitim potrebama zajednice seoskim i gradskim područjima;
- knjižničar je djelatni posrednik između korisnika i građe. Stručno obrazovanje i trajna izobrazba knjižničara prijeko su potrebni za osiguranje primjerenih službi,
- moraju se osigurati programi za korisnike koji ne mogu doći u knjižnicu programi za izobrazbu korisnika, kako bi se korisnicima omogućilo ismištanje službi i građe u cijelosti

Provedba Manifesta

Ovime se nazivaju donosioci odluka na nacionalnom i mjesnom ra

VIŠENIK BIBLIOTEKARA HRVATSKE

*Opaska: Tekst Manifesta pripremio je UNESCO u suradnji s Međunarodn federacijom knjižničarskih društava i ustanova (IFLA) i službeno je odobren studenome 1994. godine na sastanku Međuvladinoga savjeta UNESCO-va Opće obavijesnoga programa (GIP). Izvornik na engleskom jeziku bit će objavljen u iduć broju časopisa *ILA Journal*. Elektronički je tekst Manifesta dostupan na mrežnoj stranici *IFLANET*. Prijevod na hrvatski izrađen je prema primjerku teksta koji nam je u siječ. 1995. dostavila IFLA.*

Prevela Aleksandra Horv